

## Проект на Програма „Образование“ 2021-2027 г.

### Информация

**Откриване / Приключване:** 08.07.2021 г. - 09.08.2021 г. Неактивна

**Номер на консултация:** #6120-K

**Област на политика:** Образование

**Тип консултация:** ---

**Вносител:** Министерство на образованието и науката

**Тип вносител:** Национално

---

В изпълнение на чл. 15 от Постановление № 142 на Министерски съвет от 2019 г., Министерството на образованието и науката организира обществени консултации на проекта на Програма „Образование“ 2021-2027. Проектът на програмата е качен и на Единния информационен портал: [www.eufunds.bg](http://www.eufunds.bg), както и на интернет страниците на Министерството на образованието и науката: <https://www.mon.bg/bg/100164> и на интернет страницата на програмата ИА ОПНОИР - <http://opnoir.bg/>.

На посочените страници можете да намерите и информация относно общественото обсъждане на проекта на Програма „Образование“ 2021-2027, което ще се проведе на 28 юли 2021 г.

Проектът на Програма „Образование“ 2021-2027 г. е разработен, отчитайки основните предизвикателства във всички етапи и степени на образование, като предвидените дейности за подкрепа са насочени към намаляване дела на преждевременно напусналите училище, по-пълно обхващане на децата в предучилищно и началния етап на училищното образование, подкрепа за личностно развитие, подкрепата върху деца и ученици от уязвими групи. Програмата ще подкрепи ефективното прилагане на компетентностния модел, дигитална трансформация на училищното образование в т.ч. професионалното образование и обучение; подкрепа за ученици с таланти от училища, разположени предимно в селски и градски сегрегирани райони; насърчаване създаването и прилагането на култура за иновации, иновативни детски градини и училища; подкрепа за утвърждаването на алтернативен достъп към учителската професия. Чрез предвидените дейности ще се подкрепя по-гъвкаво планиране на професионалното образование и обучение, което адекватно отразява променящите се тенденции на пазара на труда, включително в развитието на дигитализацията и технологиите, бъдещето на професиите и тенденциите към зелена икономика и устойчиво развитие. Предвижда се подкрепа за повишаване на уменията, капацитета и непрекъснатата квалификация на педагогическите специалисти и

непедагогическия персонал, преподавателите и образователните ръководители/мениджъри. В областта на висшето образование мерките са насочени към повишаване на обхвата и приложимостта на висшето образование и обвързване с потребностите на пазара на труда, студентски практики и развитие на предприемачески умения и преход към дуална система на обучение във висшето образование. Програмата ще подкрепи развитието на академичния състав във висшите училища, включително повишаване на интереса и подобряване на условията за докторантски програми, свързани с нуждите на пазара на труда.

Програма „Образование“ 2021-2027 г. съдържа четири приоритета:

Приоритет 1 „Приобщаващо образование и образователна интеграция“

Приоритет 2 „Модернизация и качество на образованието“

Приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“

Приоритет 4 „Техническа помощ“

Програма „Образование“ 2021-2027 г. се съфинансира от Европейския социален фонд+ (ЕСФ+) и от държавния бюджет на Република България, като планираното европейско финансиране по Програмата възлиза на 1 538 837 265 лв. от ЕСФ+.

## Отговорна институция

### Отговорна институция

**Министерство на образованието и науката**

Адрес: София, София, бул. Княз Дондуков №2А

Електронна поща: [priemna@mon.bg](mailto:priemna@mon.bg)

## Начини на предоставяне на предложения и становища

- Портала за обществени консултации (изисква се регистрация чрез имейл);
- Електронна поща на посочените адреси;
- Системата за сигурно електронно връчване <https://edelivery.egov.bg/> (изисква се квалифициран електронен подпис или ПИК на НОИ);
- Официалния адрес за кореспонденция.

## Документи

**Пакет основни документи:**

[Справка за отразяване на предложенията и становищата - вер. 1.0 | 17.06.2022](#)

---

**Консултационен документ:**

---

**Справка становища:**

---

**Коментари**

[Коментари \(pdf\)](#)

[Коментари \(csv\)](#)

**Автор:** Елисавета Новакова (09.08.2021 23:06)

откъде МОЖЕ да се започне...

Аз бих препоръчала при анализа да се започне от нещо познато, дори преживяно от една част от работоспособното население днес в страната. Как и защо бяха създавани центровете по трудово обучение, ТНТМ-ата и институциите от соца преименувани днес в центрове за личностно развитие. Кой, кога, как и защо реформира и дори разформирова едни дори самоподдържащи се и самофинансиращи се системи? Какво наистина бе лошо и порочно, какво бе хубаво и защо не беше запазено?! Нека се поучим от грешките на нашите родители и да не принуждаваме и нашите деца да ходят по отъпкани пътеки или по трънаци, или дори да бъдат използвани за опитни зайчета от неопитни експерти...

**Автор:** Илиян Славчев (09.08.2021 17:04)

"ОБРАЗОВАНИЕ" // !! ??

Не знам каква е стратегията в сектор "ОБРАЗОВАНИЕ", но изглежда тук има нещо много сбъркано!

Що е то Образование? И какво се оплеска тук?

Или: Образование и Култура! Или: Културата в Образованието! Има? Или Няма?

По отношение на какво и как трябва да се образова един индивид ако той се счита за човешки ресурс, който трябва да бъде развит?

За какво развитие на човешките ресурси може да се говори когато един скапан лекар -Офталмолог е заспал на ниво 1956г. Или по-рано. И със същия ресурс излизат така наречените Новите кадри! Забравили какво са учили до 8-ми или 12-ти клас! Вижте образователната им програма!

Те не са чували за диагностични състояния известно още от преди 100 и повече години! Нито пък за по-съвременните методи за диагностика които обективно представят състоянието на пациента! Които по същество са единствени по рода си като по-съвременна - корено различна технология, които могат да представят онова което досега известните методи немогат! Повечето от които на различни места са налични и у нас. Но Нашенци не знаят как и за какво се използват! Две години не могат да отговорят на моите въпроси! Нито така наречените Експерти-Офталмолози! Нито кой да е Министър който съм сезирал! - ТИШИНА! Все едно такъв въпрос не е бил повдигнат!

В коя ЕРА живеем ние? - В Каменната? Или Пред Каменната? А това са неща известни още от миналия век!

Да не знаят за какво служат Уейвфронт Аберометрията и Корнеалната Топография! 90% и повече от тези "Златни" "Специалисти" носители на отличието "Златен Хипократ" или не, не са чували за такова нещо! Какво остава да могат да разберат, че половината от това което са учили не е вярно! Това са прости физически закономерности които науката- общата наука на физиката на оптиката е установила! Има глобална наука където човек е записал какво е открил! С което може да аргументира всяко едно явление! Независимо в коя област!

Всяко нещо е 90% дизайн и 10% изпълнение! За да имаш дизайн трябва да познаваш нещата в тяхната взаимнообвързка! Така, че нещата стават малко по-сложни! Защото всичко е свързано! И всяко едно зависи от почти всяко друго! И как ще видиш нещо което не се вижда с прости очи при тези условия?

За какво развитие на човешките ресурси можем да говорим когато Един Експерт 27 години чете една и съща Наредба където детайлно му е описано какво трябва да направи за да си свърши работата и не може да прозре какво пише там? И какво се иска от него! Като вместо това върши щуротии, погазвайки правата на зависимите от този акт лица!

Къде е и какво е това Развитие? Това Образование! Къде? - Някъде в Космоса?

Така, че погрижете се за първото и основно нещо! Нещата да се познават! И да се стига до ясното разбиране какво е написано в един текст! Българския език е перфектен в своето детайлизиране! Но явно проблема е в това какво субекта е научил в тази система на образование и какво като контент тя фактически предлага!

Направете си изводите сами откъде трябва да се започне!

**Автор:** Виктория Георгиева (09.08.2021 16:51)

#### Условия за ползване

Благодаря за възможността, която имах да участвам в публичното обсъждане на 28 юли. Това ме провокира да прочета някои и друг документ - стратегически и нетолкова стратегически, интересни коментари тук!, както и да упражня уменията си за системно мислене. Не е малко. Благодаря.

Моля да посочите/уточните условията, на които следва да отговарят коментарите - брой знаци, шрифт и т.н., ако има такива, разбира се (да са запознати следващите коментатори, в случай, че не са от редовните такива). Няколко пъти опитах да изпратя/публикувам своя коментар, но се оказва, че не е възможно. Вероятно проблемът е в настройките на моя компютър.

Всяко зло нека да е за добро.

**Автор:** Diana Ilieva (09.08.2021 12:42)

#### ПЕРСОНАЛИЗИРАНО ОБРАЗОВАНИЕ

Нужно е да се помисли за съвсем друга организация на образованието, като се отчитат индивидуалните особености на всяко едно дете.

В момента се сформират класове по възраст и предварително са определени вида и обема знания, които би трябвало да се усвоят на тази възраст. За съжаление, това съответства точно само на съвсем малък брой деца. В действителност една част от учениците могат да минат по-бързо и повече неща, за друга голяма част пък обратно - предвиденото е трудно и дори непосилно. Но трудно и непосилно сега, на тази възраст - след година или две те също биха го покрили. Много по-добре би било учениците да са не в един и същи клас, а в различни групи по различните учебни предмети в зависимост от скоростта им на възприемане и вродената им склонност към някои от учебните предмети и затруднения по други. Като в една и съща група да могат да се включват деца на различна възраст.

Настоящият начин на оценяване на учениците е негативен в много отношения - конкуренция на хора, намиращи се в различни категории; демотивиране с последователни ниски оценки; допускане да се продължи напред с 4 или дори 3, което ще рече с частично усвоен материал. Какво ще надграждаме при такива нестабилни основи следващата година?!? Учебният материал следва да бъде разработен като покриване на определен брой нива от компетенции по подобие на нивата в езиковите курсове. Единствено напълно покрито ниво да дава възможност да се премине към следващото. Да се фиксират базови нива по всички учебни

дисциплини, които да бъдат покривани от всички ученици до края на задължителното им обучение (сега, мисля, е до 16 годишна възраст). Тези базови нива да гарантират, че порасналото дете ще бъде адекватен възрастен, полезен за себе си и обществото гражданин. Колкото повече нива е покрил ученикът по различните учебни дисциплини до края на своето средно образование, толкова повече възможности за бъдеща реализация в съответните сфери да има - като работа/длъжност и/или като възможност да продължи обучението си в университет.

Имам разработена концепция за цялостна промяна на образованието, което да стане персонализирано, т.е ориентирано към нуждите и спецификата на всяко дете, да намерим и развиваме неговите таланти и заложби, а там, където то няма интереси и кой знае какви способности, да има все пак едни стабилни и полезни знания и умения, макар и на базово ниво.

Така децата ни ще ходят с удоволствие на училище, защото то ще бъде съобразено с техните интереси и любими неща, а ние ще имаме едни спокойни, уверени, намерили своето поприще нови членове на обществото.

При интерес, мога да споделя своята разработка, която, обхващайки цяла сфера на обществения живот - образованието, няма как да опиша в един коментар тук. Окуражена съм, че служебният министър на образованието мисли в същата посока - за създаване на персонализирано обучение. Дано повече хора оценят ползата от това. Ние, хората, сме различни, всеки от нас има своите силни и слаби страни. Странно и неадекватно е да бъдем обучавани еднакво, на едни и същи неща, с една и съща скорост, по един и същи начин, групирани по единствен критерий - възраст и да очакваме добри резултати.

**Автор:** Марина Кръстева (04.08.2021 12:12)

Коментар от Камара на строителите в България

В контекста на идентифицираните в проекта на Програма „Образование“ 2021-2027 г. (версия 1.0) водещи предизвикателства в областта на професионалното образование и обучение, свързани най-вече с необходимостта от:

- още по-тясно сътрудничество със социално-икономическите партньори; все още недостатъчната популярност на професионалното образование; недостатъчно съответствие на предоставяното професионалното образование и обучение с изискванията и потребностите на пазара на труда и др.,
- повишаване на знанията и създаване на умения за преход към зелена икономика във всички степени на общото образование, включително професионалното образование и обучение и във всички степени на висшето образование. Поради динамиката на развитието на политиките на ЕС в посока към зелената икономика в резултат на договореностите по Европейската зелена сделка, все повече се засилва необходимостта от специфично насочване

и доразвиване на образователните дейности с цел децата, учениците и студентите да бъдат добре подготвени в контекста на европейските политики за климат и енергия, и на поставянето на тези политики в основата на икономическото развитие и потребителското поведение в следващите десетилетия,

- Камара на строителите в България предлага разширяване обхвата на основните целеви групи по Приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“ на Програма „Образование“ за програмен период 2021-2027 г. и включването ѝ на равна основа заедно с работодателите, национално представителните организации на работодателите и на работниците и служителите, с оглед на сходния си статут, произтичащ въз основа на специален нормативен акт – Закон за камарата на строителите. Съгласно чл.4, ал.1 от същия, КСБ е юридическо лице със седалище в София и има създадени 27 областни представителства. В ал.2 от същия член подробно са уредени функциите на КСБ, в т.ч. представителство на своите членове на национално ниво, участие в разработването на стратегии, анализи и програми за развитие на сектор „Строителство“, провеждане на курсове за професионална квалификация на кадрите и др.
- В конкретен план, Камара на строителите в България има изграден капацитет за оказване на подкрепа в изпълнението на следните приоритети от настоящата ревизирана версия на програмата:

ПРИОРИТЕТ 3 – ВРЪЗКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО С ПАЗАРА НА ТРУДА, по видове интервенции:

1. Адаптиране на професионалното образование и обучение спрямо динамиката на пазара на труда чрез подкрепа въвеждане на секторен подход и на секторни формати (Секторни съвети на уменията) за съвместна работа между училища и други доставчици на ПОО, бизнеса и неговите представители и други институции в системата на професионалното образование и обучение (ПОО). *Към настоящият момент КСБ е заявила своята предварителна готовност за участие.*

3. Създаване на Центрове за високи постижения в ПОО.

4. Развитие на дуалната система на обучение в ПОО, в т.ч.

5. Въвеждане на форми на дуално образование в приложими специалности във висшето образование.

Отчитайки съществуващият опит в развитието на устойчиви партньорства в сферата на образованието и обучението и с оглед на наличната национална мрежа в лицето на своите 27 областни представителства, изразяваме своята увереност, че Камара на строителите в България може да подкрепи постигането на поставените цели, включително и във връзка с предложения в проекта на програма подход ИТИ (интегрирани териториални инвестиции). Те са насочени към реализацията на интегрирани концепции, които ще бъдат

изготвяни и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни (общини, НПО, образователни институции, работодатели и т.н.), с оглед постигане на максимален ефект върху съответната територия.

**Автор:** Елисавета Новакова (03.08.2021 16:15)

Допълнения

Допълнения

Приоритет 1 - Специфична цел по чл. 4, пар. 1, буква ж)

Ограмотяване на възрастни - Ограмотени ученици могат да бъдат включени в ограмотяване на своите родители, близки. (не само по майчен или български език, но и по чужди езици, технически умения)

Приоритет 1 - Специфична цел по чл. 4, пар. 1, буква й)

-Междуучилище обмен между две/три/четири училищата - учениците от елитни училища си партнират с ученици от училища, показващи ниски резултати на НВО, автоматична система за подбор на училища партньори.

-Включване на ученици с високи резултати на НВО или олимпиади в комбинирана форма на обучение по дадения предмет и обучаване по индивидуален план и при консултации от учители в приемащо училището, където учениците имат на НВО подобен резултат.

- Националният дворец на децата да разработва и развива поне 50% национална дейност по проекти с ученици от цялата страна. Създаване на система за проследяване развитето на талантите на децата от цялата среда и национална платформа за предлагане на подкрепа.

Приоритет 2 Модернизация и качество на образованието

- Квалификационни курсове в училищата или към РУО - като шофьорски, първа помощ. ит-сертификати, изготвяне на презентации, програмиране, роботика, писане на научна семинарна работа, итн

- Създаване на организация за взаимопомощ ученик-ученик

Приоритет 2 Модернизация и достъп до качествено образованието и ПРИОРИТЕТ 3  
-ВРЪЗКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО С ПАЗАРА НА ТРУДА

Създаване на мобилни лаборатории с нужния инструментариум, както и мобилни научи и занаятчийски работни групи за подкрепа. Мобилни (научни) лаборатории да се обслужват от университетски кадри, в това число практиканти, или от членове на браншовата занаятчийска организация.

### ПРИОРИТЕТ 3 –ВРЪЗКА НА ОБРАЗОВАНИЕТО С ПАЗАРА НА ТРУДА

- Преподаватели в ?????????????? ?????? ?? ?? ?? ?? ??????????????, ? ?????? ?? ?? ?????? ?? ?????????????? В професионални училища. Да има квота в училищата, колко от учителите могат да бъдат преквалификация.

- Работодатели, които искат да работят с и в образователната система, да се включат в браншова организация на обучителите по дадената професия и да получават сертификат за правото да обучават дуално или да предлагат практика.

- Подкрепа за професионални училища за функционирането им като Центрове за кариерно ориентиране. Да се предлагат крусове през ваканциите, за да могат учениците да получат практически умения и да се запознаят отблизо с професията.

- Партньорства между професионални училища и висшите училища по порфила на професия. За да се разграничат навреме оставащите в сферата и преориентиращите се, висшите училища да издават сертификати по модули, които да се признават от университетите, ако ученикът реши да продължи обучението си в същата сфера.

- Отваряне на университетите за деца с изявени дарби и таланти и включването на учениците във висшето образование pre college.

- Към центровете за високи постижения да бъде създадена система за откриване на таланти и тяхната целенасочена подготовка. Центровете да са отворени и да развиват минимум например 30% дейност за привличане и развиване на нови таланти.

- Създаване на партньорства между професионалните училище и университетите според специалността. Платформата за студентски практики да бъде отворена и за практики за ученици в професионалните училища.

- Система за проследяване на завършилите професионални училища и развитието на професионалните кадри

Специфична цел по чл. 4, пар. 1, буква ж)

Докторантските училища да предлагат модулни курсове за писане на научен, изследователски труд, насоки за систематична работа по проект, курсове за търсене на литература, курсове за цитиране, курсове за презентация и изготвяне на постер

**Автор:** Георги Тимнев (03.08.2021 13:53)

Връзка на образованието с пазара на труда

Транспорта е в основата на икономиката на всяка една страна , но тук загиват средно месечно по 50 човека. Всяка година не влизат в училищата около 30 деца , някои убити от своите родители, но все още няма специален предмет безопасно движение, както е в останалите страни по света? Едва ли е проблем закупуването на учебни клипове от Франция например, с които учителите на онагледяват обучението, да се обучават самите те. Клиповете с развиващи се ситуации развиват умения при учениците да прогнозираят и избягват опасностите, разбират и прилагат правилата и забраните. Транспортните фирми дават стоки и товари за милиони, поверяват живота на хората в ръцете на водачи на МПС , но дали са правилно оценени, дали са годни за професиите водачи на превозни средства, след като само в България съдържанието на изпитите е различно от останалите страни, не учат цял живот?

**Автор:** Христина Илиева (03.08.2021 06:45)

обучение на лица над 16г.

Уважаеми автори на т.нар. „програма“, точно преди 6 години повярвах че ученето през целия живот, квалификацията и преквалификацията на възрастни са наистина приоритет за държавата и лицензирах център за професионално обучение. В град с намаляващо, даже изчезващо население, което към момента е под 30 хил, се боря за оцеляване след като всяка година вие и вашите колеги произвеждате все по-тромава и затормозяваща нашата (на ЦПО) нормативна регулация. Връзвате ни ръцете с всевъзможни наредби, програми, които нямат нищо общо с облекчаване на административната тежест и насърчаване на ученето на възрастни. Особено показателна беше изминалата година, в която наистина забравихте, че съществуваме – нямаше нито една мярка за нас, за да продължим да работим и да помагаме на хората, които се опитват да намерят нова професия. Напротив, подарихте ни чудесна наредба, с която още повече да усложните

процеса. Сега чета вашата програма и търся как ще бъдем обхванати в нея, но не намирам дори едно празно зле преведено обещание. Покажете я на вашите колеги от Австрия, Германия или друга бяла страна и ще ви се изсмеят.

Надали има друга страна в която обучителните центрове да произвеждат толкова много ненужна хартия за да обучат група от 10 човека. Нито за този проблем, нито за финансирането или оцеляването на нашите школи в кризата, нито за ползата от такива ентусиасти като мен в изчезващата ни държава, нищо.

**Автор:** Явор Хаджиев (02.08.2021 11:18)

Нужна е спешна структурална реформа на образованието  
Каквито и програми и проекти да бъдат въведени, докато не се осъществят спешни структурални промени в образованието, те едва ли ще постигнат целите си - самата система в настоящия си вид ще ги бламира до значителна степен.

Належащо е:

- да се промени начинът на финансиране и управление на училищата, като една от целите трябва да е учителят да спре да се страхува, че ще остане без работа ако пише отсъствия или реални оценки, или ако посмее да изрази собствена мисъл. Тази точка включва деполитизация на образователната система, която за щастие вече е иницирана, но която трябва да продължи;
- да се намали броят ученици в паралелка, като при всеки случай трябва да се сведе под 20, а в най-добрия случай под 16, с цел учителите да могат да работят за развитието на всеки ученик и да имат по-добри условия за създаване на благоприятна учебна среда в час;
- да се отменят излишните справки, доклади и прочее, с цел облекчаване на административната тежест върху учителя. Как да се разбере това, че при работа с електронен дневник класните ръководители, например, трябва да дават отчет за броя отсъстващи ученици? Директор и РУО би трябвало да имат електронен достъп до тези данни;
- да се прекрати порочната практика да се допускат деца без базисни знания да преминават в по-горни класове. Тази практика им помага да се дипломират, и помага на училището да има по-лесно финансиране, но не помага на децата наистина да се учат и развиват;
- да се изгради силна социална система в училищата, която реално и ефективно да подпомага задържането и растежа на ученици от семейства с нисък социален статус. Такава система може да включва безплатен обяд и безплатни учебни материали до 12. клас.

- да бъдат въведени задължителни допълнителни часове по Български език за децата, чиито майчин език не е българският;

- да се промени формулата на оценяване както на контролни работи, така и на НВО и ДЗИ така, че единствено при правилен отговор на 50% от въпросите учениците да получават 3 и да преминават;

- да се обръща внимание на реалното положение в училищата и реалните умения и знания на учениците, вместо решенията да се вземат на база официални документи, които лесно се манипулират - защото никое училище не иска да изглежда зле в очите на министерството и на обществото.

Тези мерки не са достатъчни за решаване на всички съществени проблеми в образователната система, но биха дали едно добро начало за промяна в по-добра посока. И не забравяйте, че кризата на липса на кадри в образованието не е проблем само на заплащане, а най-вече на криза на удовлетворението от учителската работа, която спешно трябва да се адресира, и която е свързана с гореспоменатите проблеми.

**Автор:** Георги Тимнев (31.07.2021 19:27)

Абсурдно е изискването за диплома от желаещите да се образуват по професии водачи на МПС

Няма логика в забраната да се образуват за професиите водачи на превозни средства кандидати без диплома за завършен 10-ти клас ? Конституцията забранява разделение по признак , граждани с диплома и без диплома? Това изискване е пречка на кандидатите да се образуват по професиите водачи на МПС? Единствено в България е този абсурд, много повече ще са желаещите да посещават училище, когато признават на кандидатите за водачи на МПС теорията изучавана в часовете по безопасно движение , направо допускане до изпити по теория , отколкото условието за диплома. Така ще пресекат пазара за фалшиви дипломи и свидетелства за управление на МПС.

**Автор:** Елисавета Новакова (30.07.2021 08:57)

Глосàр

Моля към стратегията да добавите списък с обяснение и разграничение на специфичните думи, като обърнете специално внимание на думите с корен култура. Вземете предвид, че някои от термините определят статично състояние, а други поясняват динамични процеси. (Например в икономиката имате от една страна баланс към дадена дата, а от друга отчитане на финансовите резултати за период от време. Съществуват различни интернационални методологии за сравнимост на резултите, както и национални особености за "признаване" на приходи и разходи. Според стратегията и културата на счетоводителя например амортизацията на "предпоставките" за развитие на дейност, може така да бъде коз.мети.ц.но представена в баланса, че на хартия дадена фирма да изглежда към

дадена дата по-богата или по-бедна. итн)

Що се отнася до културата, можем да тръгнем например от културата на хранене и да стигнем до култура за общностите (но не само етнически, но също така и на самомаргинализирани се според професията; произхода на доходите в семейството за живот и лукс; достъпа до европейски, национален, общински ресурс, в това число и език; ....). От една страна имаме производството на хранителните продукти, приготвянето на храна, сервирането на храна, консумацията на храна, обработката и складирането на отпадъчни материали, а друга страна имаме готовите статични рецептури за приготвяне и съхраняване на продукти, полуготови и готови храни, както и за преработка на отпадъците във времето.

В текста на стратегията са използвани термини като мулти.култура, интер.култура, но има и други подобни като транс.култура, семи.култура (от семиотика), .... Кой термини могат да се свържат по аналог с изброените по-горе процеси и етапи на "хранене"?! Според националните особености приготвянето и сервирането на храната може да бъде разделно и всеки сам да избира от какво и колко да сложи в чинията си, така че и да няма разхищение. В други страни се предпочита приготвянето на манджи, гювечи, миш-маши, а сервирането е порционирано с и без хляб за дояждане, понякога предварително е обрано "залоеното", "каймака", "крехкото", а на тези, които са по една или друга причина "на диета" и или "на пост", им остава да гледат или да негледат....

При определяне и изследване на групите консуматорите и тяхното държание като осъзната или неосъзната общност, бихте могли да стъпите на трудовете например на Конрад Лоренц, и да се обърнете към "говорещите с добитъка, птиците, рибите" (например бозайници, торбести, приживни чифтокопитни; птици с махащи или реещи крила; риби с и без челюсти; риби с и без плавателен мехур), но и да добавите към тях например и говорещите с насекомите и паразитите и обърнете специално внимание на отношението на говорещите към миграционния, пътешественическият, туристическият поток на познати НЕпознати и Непознати познати (разликата между пътешественик и турист, проблемите на изгубените поколения, козметичните защити при страхове са обяснени нашироко например във филма "The Sheltering Sky"; а накратко, с пояснения докъде може да доведе прошката, в "İki Yabancı" по текст на изследователя на "çizgi romanda kadının rolü").

**Автор:** Елисавета Новакова (29.07.2021 19:00)

МаргинализираниТЕ и ДРУГИТЕ общности

При дългосрочно въздействие на общности в зависимост от настройките и желанието за контакт с представители на доминиращата общност, както и от нивото на самоопределяне и възприемане на своята и чуждата идентичност, можем да разграничим наличието на интерграция, асимилация, сегрегация ИЛИ маргинализация (Berrys Modell der Akkulturationsstrategien). Маргинализацията, или така наречената културна дезориентация, може да възникне в следствие на културно или етническо изкореняване, на изолация или дискриминация. Каква е

предисторията и каква част от малцинствата (не само ромски) са се или са били интегрирани, асимилирани, сегрегирани или маргинализирани във времето?! Кой от процесите са били целенасочено политически предизвикани във времето и кои са се развили спонтанно под външни фактори? Каква е целта на днешната политика маргинализираните групи (не само ромски) да бъдат по-скоро интегрирани, асимилирани или сегрегирани и защо?!

Моля специално внимание да се обърне на интеграционната политика във времето, защо при нея може и дори се наблюдава възмъжно въздействие на общностите, а чертите, възприети като стеритипни, могат да бъдат развити и или затвърдени при част от малцинството, но и възприети от част от доминиращото мнозинство по една или по друга причина, без значение дали тези черти се квалифицират като позитивни или негативни от и за обществото (вижте типове стеритипи към ромите в България от изследвания сред българите, например при В. Топалова, „Инфрахуманизацията, стигматизацията и илюзорната корелация в социалната представа за циганите/ромите“ в Интеграцията на ромите в българското общество, София, 2007, Моля съпоставете данните с типове стеритипи към българите в България от изследвания сред ромите, ако има такива). Някои черти, опоменати като типовете стеритипи към ромското малцинството, се наблюдава и при голяма част от българското население. Във времето може да се наблюдава дори и обособяване на групи вътре в доминиратата общност с черти, изборени от Топалова като типични за ромското малцинство. Някои от чертите са особено изявиени например днес в определени професионални среди (кой на кого е повлиял могат да ни кажат изследователите).

Моля преди да се правият поредните експерименти на чужд груб (въпреки че правенето на експерименти е заложено в Стратегията за човешките ресурси 2021-2027) да се вземе предвид под какво влияние и в следствие на каква конкретна държавна политика са били развити вече познатите ни нагласи и стеритипи?! Моля да обърнете специално внимание И на факта, че години наред са правени краткосрочни планове за действие на общинско ниво при финансиране на отделни ИЗОЛИРАНИ дейности без да е ясна дългосрочна цел на участниците (и или на изпълнителите на дейностите), което може в дадени случаи дори да е било и причина от една страна за дезориентацията/маргинализацията, а от друга страна за липсата на успех. Колко от дейностите, планирани да се финансират от новата програма 2021-2027, ще поправят грешки плод на стари програми?!

**Автор:** Peter VLADIMIROV (29.07.2021 13:55)

допустими бенефициенти

Здравейте,

Въпросът ми е предвижда ли се по програмата да има приложение на ПМС 61/2.4.2020 и допустими бенефициенти ли са търговските дружества от държавните висши училища за целите на стопанската реализация на резултатите от научни изследвания и обекти на интелектуалната собственост?

Благодаря!

**Автор:** Илиян Славчев (26.07.2021 16:22)

Образование и Култура ! ?

Образование и Култура ! ?

Образованието трябва да внася култура по отношение на различни области! Но дали Българското образование внася такава?

Не знам кой какво ще каже, но има един съществен момент който се отнася до културата на използването на тази култура!

По същество образованието е развитие на човешкия ресурс!

След като трябва да се говори за Развитие има някои съществени моменти предначертаващи тенденцията на развитието! А едно развитие винаги става в някаква среда! Колкото и да култивираш един индивид в дадена посока ти никога няма да постигнеш успех ако той не е наясно за пространството в което се намира! Обществото, нормите и порядките които то е установило отстоявайки ги чрез съответното законодателство!

Например един много високо специализиран специалист прилагайки знанията си с действията си пристъпва закона отнемайки нечий права, причинявайки щети от най-различен характер. По конкретно можем да вземем един Офталмолог. Със своите ограничени познания отнасящи се само и единствено до познаването на зрителния орган като нормален без увреди не можем да кажем, че този човешки ресурс е развит тъй като той не познава различните страни и ситуации в които един индивид изпада поради сериозните увреди които е придобил поради някакъв специфичен инцидент и респективно не може да ги оцени! След като не може да оцени това, той отрязва пътя за развитието на този човешки ресурс само заради своето ограничение да не познава тази материя и заради това да окаже необходимата помощ на този индивид така че той да стане достатъчно пълноценен за да продължи да развойна своя човешки ресурс! Въпреки, че самия министър е помолен да вземе отношение по един такъв въпрос от негова страна се чува само мълчание! - Тишина! - Никакъв отговор!

Следователно за да има потенциал за развитие на човешкия ресурс първото и най-важно условие е да се познават и спазват нормите приети от едно общество така, че ничий интерес да не бъде нарушен от гледна точка на законодателството в това общество! Тази култура липсва у повечето индивиди в това общество!

За съжаление в никоя образователна програма не е отделено място за този основен основополагащ ресурс отнасящ се до всеки един индивид който по

същество е човешки ресурс, част от обществото!

Следователно това е първото нещо което трябва да бъде направено! Тъй като то се явява и критерий за развитие от какъвто и било тип! По отношение на коя да е специализация или наука за развитието и до минимално необходимото ниво!

За какви развити човешки ресурси може да се говори когато те погазват законите и правата на хората в една страна? И практически ограничават развитието на съответния персонален човешки ресурс!

Следователно не е достатъчно да знаеш как се прави едно нещо но и кога и по какъв начин може да бъде приложено то! Правата на колко хора нарушаваш с тази си високо специализирана глупост? С което да внесеш смут препятствие за развитието на техния персонален човешки ресурс.

Бил инженер! Какво от това? Ти си нищо повече от обикновен жичкаджия или зидар, монтьор или друг изпълнител или подизпълнител на ниско ниво! Който не мисли какво става наоколо!

Така, че Българското образование трябва сериозно да помисли по този въпрос! За да спрем да се спъваме един друг вместо да развиваме човешкия си ресурс!

**Или: Един индивид поне в края на своето образование трябва да разбере какво причинява на другите със своето знание и незнание, действие или бездействие!**

**Автор:** Илиян Славчев (26.07.2021 16:21)

Образование и Култура ! ?

Образованието трябва да внася култура по отношение на различни области! Но дали Българското образование внася такава?

Не знам кой какво ще каже, но има един съществен момент който се отнася до културата на използването на тази култура!

По същество образованието е развитие на човешкия ресурс!

След като трябва да се говори за Развитие има някои съществени моменти предначертаващи тенденцията на развитието! А едно развитие винаги става в някаква среда! Колкото и да култивираш един индивид в дадена посока ти никога няма да постигнеш успех ако той не е наясно за пространството в което се намира и трябва да прилага тази култура! Обществото, нормите и порядките които то е установило, отстоявайки ги чрез съответното законодателство!

Например един много високо специализиран специалист прилагайки знанията си с действията си пристъпва закона отнемайки нечий права, причинявайки щети от

най-различен характер. По конкретно можем да вземем един Офталмолог. Със своите ограничени познания отнасящи се само и единствено до познаването на зрителния орган като нормален без увреди един не можем да кажем, че този човешки ресурс е развит тъй като той не познава различните страни и ситуации в които един индивид изпада поради сериозните увреди които е придобил поради някакъв специфичен инцидент и респективно не може да ги оцени! След като не може да оцени това, той отрязва пътя за развитието на този човешки ресурс - т.е. отнема неговите права, само заради своето ограничение да не познава тази материя и заради това да окаже необходимата помощ на този индивид така че той да стане достатъчно пълноценен за да продължи да развойна своя човешки ресурс! Въпреки, че самия министър е помолен да вземе отношение по един такъв въпрос от негова страна се чува само мълчание! - Тишина! - Никакъв отговор! Кое е еквивалентно на първото!

Следователно за да има потенциал за развитие на човешкия ресурс първото и най-важно условие е да се познават и спазват нормите приети от едно общество така, че ничий интерес да не бъде нарушен от гледна точка на законодателството в това общество! Тази култура липсва у повечето индивиди в това общество!

За съжаление в никоя образователна програма не е отделено място за този основен основополагащ ресурс отнасящ се до всеки един индивид който по същество е човешки ресурс, част от обществото!

Следователно това е първото нещо което трябва да бъде направено! Тъй като то се явява и критерий за развитие от какъвто и било тип! По отношение на коя да е специализация или наука за развитието и до минимално необходимото ниво!

За какви развити човешки ресурси може да се говори когато те погазват законите и правата на хората в една страна? И практически ограничават развитието на съответния персонален човешки ресурс!

Следователно не е достатъчно да знаеш как се прави едно нещо, но и кога и по какъв начин може да бъде приложено то! Правата на колко хора нарушаваш с тази си високо специализирана глупост? С което да внесеш смут препятствие за развитието на техния персонален човешки ресурс.

Бил инженер! Какво от това? Ти си нищо повече от обикновен жичкаджия или зидар, монтьор или друг изпълнител или подизпълнител на ниско ниво! Който не мисли какво става наоколо! Разбира се това не се отнася за всеки един от тях. Но кагато се отнася за осбено образован индивид с претенции нещата започват да изглеждат различно!

Така, че Българското образование трябва сериозно да помисли по този въпрос! За да спрем да се спъваме един друг вместо да развиваме човешкия си ресурс!

Или: Един индивид поне в края на своето образование трябва да разбере какво причинява на другите със своето знание и незнание, действие или бездействие!

**Автор:** Елисавета Новакова (09.07.2021 08:06)

Потенциал за развитие В цитат

Към диференциално и интегрално мислещи ТЕ хора, определящи образователната среда в страната!

Основният приоритет за стимулиране на възможностите за учене на всички (в това число и на служителите в министерствата и на административни позиции) през целия живот е преизпълнен през последните години в пъти. Поколения наред излизат от образователната система с огромни пропуски и им е предоставена възможността да се донаучават по един или друг начин сами по желание или по принуда. Много от тях дори ще се пенсионират без дори да са открили или признали пред себе си пропуските и с огромен недоразвит потенциал, ощетявайки обществото и себе си. Но това е друг въпрос и не е обект на този документ!

Моля всички служители, които изработва стратегически и или други документи, и или имат потенциала един ден да изготвят такива, да преминат през обучение "Как се цитира?!". "Вярвам само на статистиката, която сам съм фалшифицирал", казват познавачите на статистикаТА-стъкмистика. Моля в горния документ да споменете и страницата, където можем да намерим цитираните данни и факти и точното наименование на документа (както и линк, ако има такъв). Благодарим Ви предварително!

**Автор:** Георги Тимнев (08.07.2021 16:11)

професионално образование

За професиите водачи на превозни средства не са актуализирани ДОС следвайки образователните стандарти в ЕС. Неподходящо е в образователен стандарт да са включени удостоверения, график, картон, книжка и други документи, които нямат отношение към образованието, уменията и знанията проверявани по време на изпитите. Защо националната агенция за професионално образование и обучение не наблюдават и не контролират ИААА, които не се справят със съдържанието на изпитите по теория и законопроектите? ДОС трябва да е критерий за квалификацията на кандидатстващите за работа в транспортни фирми водачи на леки, товарни и други превозни средства. Няма логика ИААА да съвместяват отговорностите за законопроекти и изпълнителна власт/ДАИ, организация и провеждане на изпити/. Защо няма разделение на властите?

**История**

**Начало на обществената консултация - 08.07.2021**

**Приключване на консултацията - 09.08.2021**

**Справка за получените предложения**

Справка или съобщение.

**Окончателен акт на Министерския съвет**

---